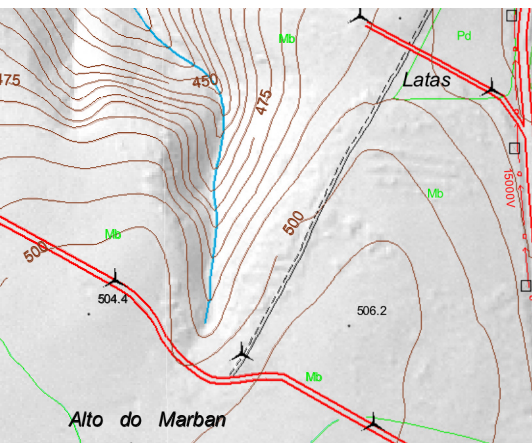




## Mámoa de Marbán



As mámoas son abombamentos artificiais do terreo que acollen túmulos funerarios prehistóricos, os elementos máis antigos que se conservan deste tipo de patrimonio. A súa idade varía bastante pero, en xeral, acéptase que, formando parte da cultura megalítica, datan a groso modo de 5.000 a 2.000 anos antes de Cristo, isto é, do período Neolítico e dentro do que se coñece como a Cultura Megalítica, cuxos elementos máis coñecido son os dolmens.

Situados normalmente en zonas elevadas, non lonxe de antigas sendas que unían os distintos asentamentos prehistóricos, é habitual que se agrupen en necrópole de varios elementos que respectaban unha intervisibilidade. O abandono dos campos de cultivo desde mediados do século pasado provocou que moitas sexan de difícil acceso e localización, debaixo de cubertas arbóreas ou de matogueira espesa. É o que lle pasa á de Marbán, que con todo conta cunha maxia especial que se destila dunha lenda famosa na comarca. A historia lendaria di que en tempos dos mouros chegou a Somoza un nobre francés de nome Somoça, que derrotara aos

invasores en distintos escenarios e que algúns relacionan coa famosa Batalla de Clavijo e outros coa de Melide. Polas súas fazañas bélicas O Rei concedéralle estes territorios, enfrontándose entón aos árabes que cada ano cobraban o chamado tributo das cen doncelas. Este obrigaba a pagar aos aldeáns co duro sacrificio de enviar ás súas mulleres novas a Serrallo de terras afastadas. O francés liberou ás raparigas que se achaban encerradas na coñecida casa das Enchousas, acabando co macabro ritual de ascender á cima do monte no que nos atopamos para despedir cun triste “á Mar Van” ás cativas que embarcaban no afastada pero visible costa. Diso fixéronse eco as etimoloxías populares que interpretan o nome do liberador Somoça polo de Somozas e o de “mar van” para a altura de Marbán. O certo é que a tradición pasou ao propio escudo municipal, no que se interpretaría a torre das Enchousas e as cadeas do vil peche.

Non é a única medoña, nome local e doutras zonas de Galicia para estas manifestacións lutuosas, destas elevacións. É fácil atopar algunhas máis, como a do Monte dá Vilalbesa, visible claramente desde a estrada, na que existe a tradición de que, no seu interior, agochábanse un carro e un xugo de ouro, o cal fixo que a mediados da pasada centuria aínda a xente buscase o tesouro oculto baixo a súa cúpula.

### Parroquia:

Seixas (Santa María)

### Lugar:

Marván

### Posición:

43° 33' 02.0" N

7° 53' 42.0" W

